



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.002.07.2017
P/17/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 87, F +48 22 444 56 98
kps@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/041 - Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	1. Artur Górecki, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KPS/32/2017 z dnia 8 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Hufiec Pracy 7-36 w Wołominie, ul. Moniuszki 11, 05-200 Wołomin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Borkowska, Komendant Hufca od 1 marca 2003 r. (dowód: akta kontroli str. 2 - 5 i 895)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach objętych kontrolą Hufiec zapewniał wychowankom możliwość kształcenia i uzyskania kwalifikacji zawodowych, głównie we współpracy z Cechami Rzemiosł. Jednak nauka zawodu w głównej mierze opierała się na zawodach zaliczanych przez powiatowe urzędy pracy, jako zrównoważone lub nadwyżkowe, co potencjalnie ograniczało szanse znalezienia zatrudnienia w wyuczonym zawodzie. Szansę uczestników na znalezienie zatrudnienia pogarszał również, w ocenie NIK, brak współpracy Hufca z Młodzieżowym Biurem Pracy w Warszawie i urzędami pracy w tym zakresie, mimo takiego wymogu określonego w § 11 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy¹. Wpływ na niewłaściwy wybór zawodu mógł mieć także brak udziału doradcy zawodowego badającego predyspozycje kandydatów do OHP w procesie rekrutacji.

Analiza badania ksiąg absolwentów z lat 2014-2016 wykazała, że pół roku od ukończenia kształcenia spośród 114 absolwentów z 84 nawiązano kontakt (73,6% ogółu), z których 61 posiadało zatrudnienie (53,5%), a 48 kontynuowało naukę w formie nauki wyższego stopnia lub szkolenia (42,1%). Natomiast 15 absolwentów (13,1%) nie posiadało zatrudnienia ani nie uczyło się. Także z badania losów 30 absolwentów OHP wynika, że w latach 2014-2017, po zakończeniu przygotowania zawodowego wszyscy absolwenci OHP przejawiali aktywność zawodową i pracowali w dłuższy lub krótszym okresie. W dniu zakończenia czynności kontrolnych pracowało na umowę o pracę lub przejawiało inną aktywność zawodową 21 absolwentów, a troje było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Według informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie, z którego pochodzili absolwenci, żaden z nich nie korzystał ze świadczeń pomocy społecznej. Natomiast z danych uzyskany z Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie wynika, że 14 absolwentów rejestrowało się w Urzędzie, co może świadczyć o niestabilności uzyskanego zatrudnienia.

¹ Dz. U. Nr 155 poz. 920 dalej rozporządzenie w sprawie organizacji OHP.

Niezależnie od powyższego stwierdzono, że we wszystkich objętych kontrolą 18 przypadkach stwierdzono brak podania o przyjęcie do Hufca. Było to niezgodne z zarządzeniami Komendanta Głównego wprowadzającymi „Wytyczne do organizacji i nadzoru procesu edukacji w OHP”. Z kolei w roku szkolnym 2016/2017 liczebność grup wychowawczych przekraczała o 30% osób zalecany przez Komendanta Głównego OHP limit, co miało wpływ na udział młodzieży w różnego rodzaju dodatkowych imprezach i innych wydarzeniach kulturalnych organizowanych w ramach programów oświatowo-wychowawczych. Z powodu zmniejszonej liczby kadry odstąpiono od współpracy w realizacji niektórych działań dodatkowych na rzecz środowiska lokalnego, które w poprzednich latach hufiec organizował.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostosowanie oferty Hufca Pracy do oczekiwań rynku pracy

Opis stanu
faktycznego

1. Hufiec Pracy 7-36 w Wołominie (zwany dalej Hufiec Pracy lub HP) został utworzony² w dniu 1 marca 2003 r. Według *Wewnętrznego regulaminu organizacyjnego 7-36 HP-DK w Wołominie* z 2011 r.³ Hufiec jest podstawową jednostką organizacyjną Mazowieckiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Warszawie (MWK OHP) zabezpieczającą standardowe minimum usług dla młodzieży w zakresie edukacji, wychowania, profilaktyki oraz resocjalizacji. W *Regulaminie* zawarto m.in.: obowiązki pracowników, tryb kierowania i warunki przyjęcia uczestników do Hufca, prawa i obowiązki uczestników. Określono także obowiązkową dokumentację funkcjonowania i działalności Hufca⁴, sposób organizowania działalności kontrolnej, tryb przyjmowania rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków.

Przy Hufcu funkcjonują: Rada Pedagogiczna (realizuje stały monitoring sytuacji edukacyjnej uczestników, na bieżąco analizuje metody pracy z uczestnikami oraz dokonuje okresowych ocen efektów pracy z uczestnikami) i Rada Młodzieży⁵.

(dowód: akta kontroli str.: 6 - 36)

2. W zarządzeniach wydawanych w sprawie *prowadzenia akcji rekrutacyjnej w jednostkach opiekuńczo-wychowawczych Mazowieckiej Wojewódzkiej Komendy OHP* na dany rok szkolny Mazowiecki Komendant Wojewódzki zobowiązywał kierowników jednostek opiekuńczo-wychowawczych do:

- powołania Komisji Rekrutacyjnej, opracowania zasad funkcjonowania komisji oraz harmonogramu realizacji rekrutacji na dzień 30 marca;
- przeprowadzenia rekrutacji młodzieży według obowiązujących wytycznych;
- sporządzenia i przesłania w formie opisowej sprawozdania z realizacji rekrutacji do Wydziału Kształcenia i Wychowania MWK OHP.

Po otrzymaniu zarządzeń Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego, Komendant Hufca Pracy rokrocznie zarządzeniami⁶ powoływała Komisje Rekrutacyjne w celu przygotowania i przeprowadzenia naboru młodzieży do Hufca na dany rok szkolny,

² Na podstawie Zarządzenia Wojewódzkiego Komendanta OHP w Warszawie Nr 3 z dnia 26 lutego 2003 r. w sprawie utworzenia Hufca Pracy 7-36 w Wołominie.

³ Załącznik do Zarządzenia Komendanta Hufca nr 2/2011 z 6 maja 2011 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Regulaminu Organizacyjnego HP-7-36 DK w Wołominie, z mocą obowiązującą od 15 maja 2011 r. Zarządzenie i załącznik zostały zaakceptowane przez Wojewódzkiego Komendanta OHP.

⁴ Wg § 15 Regulaminu do obowiązkowej dokumentacji pracy Hufca należy: Książka ewidencji uczestników, dzienniki zajęć wychowawczych, plany pracy hufca na dany rok szkolny, regulamin organizacyjny hufca, arkusz organizacyjny jednostki, książka kontroli zewnętrznych i wewnętrznych, miesięczny grafik pracy kadry jednostki, książka ewidencji skarg i wniosków, rejestr zarządzeń kierownika jednostki, kwestionariusz osobowy uczestnika orazteczki indywidualne uczestników.

⁵ Organ powoływany z inicjatywy uczestników OHP, reprezentujący ogół uczestników hufca.

⁶ Zarządzenie Komendanta Hufca nr 1: z dnia 26 marca 2013 r., 28 marca 2014 r., 20 marca 2015 r. i 29 marca 2016 r.

określając kompetencje Komisji. Przewodniczącą Komisji była Komendant Hufca. W skład komisji wchodził wychowawca Hufca Pracy w Wołominie i pedagog ZSZ oraz: przedstawiciel Rady Miejskiej w Wołominie w 2013 r., przewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Wołomina w 2014 r. i radny Gminy Wołomin w 2015 i w 2016 r., co było zgodne z zarządzeniami Komendanta Wojewódzkiego⁷. W maju 2016 r. Komendant Główny wydał zarządzenie wraz z wytycznymi, które wskazywały na konieczność udziału w komisjach doradcy zawodowego⁸. W skład Komisji Rekrutacyjnej 2016 r. nie wchodził doradca zawodowy, z uwagi na fakt, że była ona powołana w marcu 2016 r. Skład Komisji nie zmienił się do 25.09.2016 r. tj. do dnia zakończenia jej pracy.

(dowód: akta kontroli str. 37-129)

3. W badanym okresie, Mazowiecki Komendant Wojewódzki ustalał corocznie planowany potencjał organizacyjny na dany rok kalendarzowy (w szczególności kwartalnej) dla poszczególnych podległych jednostek. Dla Hufca Pracy w Wołominie zaplanowana liczba uczestników wynosiła: od 107 do 109 na rok 2014; od 107 do 110 na rok 2015 i 120 uczestników w 2016 r. Ogólna liczba osób objętych działaniami Hufca Pracy w Wołominie w badanym okresie kształtowała się na poziomie: 124 osób w 2014 r., 125 osób w 2015 r. i 126 osób w roku 2016 r.

Hufiec oferował przede wszystkim możliwość przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu, na statusie młodocianego pracownika w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Zespole Szkół w Wołominie. W latach szkolnych 2013/2014 - 2015/2016 kształcono 269 uczestników przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu, na statusie młodocianego pracownika. Drugą formą nauki proponowaną uczestnikom zgłaszającym się do Hufca było podjęcie nauki w gimnazjum dla dorosłych. Ta forma nauki i przyuczenia do zawodu skierowana była dla osób, które ukończyły 15 lat i miały trudności z ukończeniem gimnazjum rejonowego. W latach 2013/2014 i 2015/2016 z tej formy skorzystało 60 uczestników. Trzecią formą proponowaną uczestnikom jest Rzemieślnicza Nauka Zawodu (RZN) bezpośrednio u pracodawcy, bez dokształcania się w szkole. W latach 2013/2014 - 2015/2016 wykształcono 46 uczestników HP, którzy kontynuując naukę uczęszczali liceów zaocznych.

Ponadto w okresie od października 2014 r. do września 2015 r. Hufiec realizował unijny program „Pomysł na siebie”, którego adresatami byli młodzi ludzie w wieku 15-17 lat w tym z kategorii NEET⁹, z terenu Wołomina i okolic. Program, zgodnie z regulaminem¹⁰, swoim działaniem obejmował 2 grupy liczące po 10 osób¹¹. W ramach programu dla grupy A odbyły się zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego i matematyki, kursy doszkalające z obsługi komputera, poradnictwo zawodowe oraz indywidualne konsultacje i wsparcie psychologiczne. Z informacji uzyskanych od pracowników Hufca wynika, że wszyscy uczestnicy po skończeniu programu podjęli naukę w szkołach ponadgimnazjalnych i o tym poinformowali OHP¹². W grupie B odbyły się kwalifikacyjne kursy zawodowe i warsztaty

⁷ Zarządzenie Wojewódzkiego Komendanta OHP w Warszawie Nr 3 z dnia 14 marca 2016 r. poleca kierownikom jednostek opiekuńczo-wychowawczym powołać Komisje Rekrutacyjne, nie określając składu Komisji. Poprzednie zarządzenie, przewidywało, że w składzie Komisji doradcy zawodowi mogą, ale nie muszą uczestniczyć.

⁸ Załącznik nr 2 pn. „Wytyczne w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych OHP na rok szkolny 2016/2017” do zarządzenia Komendanta Głównego OHP nr 12/BEO z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych OHP na rok szkolny 2016/2017.

⁹ Młodzi - podlegający obowiązkowi nauki - o najwyższym stopniu zagrożenia wykluczeniem społecznym w tym wykluczeniem z systemu nauki. Młodzież nieucząca się, nie pracująca i nie szkoląca się, bierna zawodowo.

¹⁰ Regulamin uczestnictwa w projekcie „Pomysł na siebie - EFS”.

¹¹ Grupa A (10 osób w wieku 15-16 lat) nieaktywni zawodowo, nie posiadający w ogóle lub posiadający niskie kwalifikacje, posiadający słabe wyniki w nauce i wykazujący dużą absencję w zajęciach szkolnych. Grupa B (10 osób w wieku 16-17 lat). Beneficjenci, z racji założeń programu nie byli uczestnikami Hufca. Grupy A i B uczestniczące w programie były rozliczane na podstawie dokumentacji projektowej, która po zakończeniu programu została przekazana do MWK OHP w Warszawie.

¹² Warunkiem pozytywny realizacji projektu dla grupy A było podjęcie nauki w szkole ponadgimnazjalnej.

zakończone egzaminem. Wszyscy uczestnicy (100%) zdali egzaminy¹³. Cele szczegółowe Projektu zostały zrealizowane w 100%.

Obecnie Hufiec realizuje program „Gwarancje dla Młodzieży - Akcja Aktywizacja EFS” dla osób od 18 do 24 lat pozostających bez zatrudnienia, nieuczących się, którym ograniczenia materialne lub środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych lub zbyt niskie kwalifikacje zawodowe, lub niedostosowanie do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają wejście na rynek pracy. Program rozpoczął się w październiku 2016, a zakończy w listopadzie 2017 roku.

(dowód: akta kontroli str. 130-164, 381-422, 868-873 i 895-901)

4. Egzaminy zawodowe w okresie objętym kontrolą odbywały się w dwóch formach. Dla uczniów kształcących się w zawodach: kucharz i sprzedawca egzamin przeprowadzany był przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Warszawie (OKE), a dla innych zawodów w Izbach Rzemieślniczych, z którymi współpracowali pracodawcy zatrudniający młodocianych pracowników - wychowanków Hufca. W badanej grupie absolwentów nie było przypadku niezdania egzaminu przed OKE.

Kadra Hufca monitorowała poziom przygotowania zawodowego, cyklicznie odbywały się wizytacje praktyk i przeprowadzane były rozmowy z pracodawcami w zakresie dyscypliny pracy. W okresie od stycznia 2014 do czerwca 2017 roku odbyło się ok. 1.250 wizytacji¹⁴ w zakładach pracy. Rozmowy z pracodawcami dotyczące uczestników były dokumentowane wpisami w „Dzienniku zajęć wychowawczych” i „Arkuszu pracy wychowawczej z uczestnikiem”. Do Hufca wpływały miesięczne listy obecności uczestników na praktykach i w przypadku nieobecności uczestników prowadzono rozmowy z rodzicami bądź opiekunami prawnymi.

Efektywność zdawania egzaminów kwalifikacyjnych (poprzez porównanie liczby zdających do liczby absolwentów) kształtowała się w ten sposób, że po roku szkolnym 2013/2014 oraz po 2014/2015 wszyscy zdali egzamin zawodowy (100%). Odpowiednio było to 29 i 31 osób. Natomiast po roku szkolnym 2015/2016 było 49 absolwentów nauki zawodu i 5 absolwentów gimnazjum. Egzamin zawodowy zdały 53 osoby. Jedna osoba na skutek wypadku nie mogła przystąpić do egzaminu i w związku z tym efektywność wyniosła 98,1%.

(dowód: akta kontroli str. 31-36 255-260 i 431-502)

5. Wskaźnik wykuszalności w okresie objętym kontrolą był na niskim poziomie i średnio wynosił 2,93%. W roku szkolnym 2013/2014 wyniósł 4,03 % (liczba objętych kształceniem kształtowała się na poziomie 124, a jednostkę opuściło 5 osób), w roku szkolnym 2014/2015 zwiększył się do 4,76% (odpowiednio: 126 i 6 osoby), a w roku szkolnym 2015/2016 zmniejszył się do 0,79% (odpowiednio: 126 i 1 osoba).

W toku kontroli, na podstawie analizy zapisów w arkuszach pracy wychowawczej i dziennika zajęć wychowawczych stwierdzono, że najwięcej wychowanków przerywających naukę uczęszczało do gimnazjum dla dorosłych (przyuczenie do zawodu) - 7 osób. Następną grupą osób rezygnujących byli uczestnicy odbywający naukę zawodu w szkole zawodowej - 3 osoby. Z osób odbywających rzemieślniczą naukę zawodu w okresie objętym kontrolą tylko jedna osoba zrezygnowała z uczestnictwa w OHP. Badając przyczyny przerwania nauki zawodu ustalono, że najczęściej było nią ukończenie 18 roku, możliwość usamodzielnienia się i chęć zarabiania większych pieniędzy - 6 przypadków. W 5 przypadkach odnotowano

¹³ Warunkiem pozytywnym realizacji projektu dla grupy B było ukończenie kursów i warsztatów dotyczących aktywnego działania na rynku pracy. Informacja o ewentualnym podjęciu pracy przez uczestników projektu byłaby wartością dodaną dla Hufca, gdyż celem projektu było umożliwienie skutecznego wejścia na rynek jego uczestnikom.

¹⁴ Na podstawie analizy Książek wyjść służbowych oraz zapisów w „Arkuszach pracy wychowawczej” i „Dziennikach wychowawców”.

dużą niechęć do kształcenia się. Działania podejmowane przez wychowawców w przypadku rezygnacji z kontynuowania nauki głównie polegały na rozmowach bezpośrednio z uczestnikami: zachęcanie do zmiany decyzji, informowanie o pomocy ze strony Hufca w rozmowach z nauczycielami, propozycje pomocy w nauce celem nadrobienia zaległości szkolnych, pokazywanie mocnych stron nauki zawodu, jako perspektywy na podjęcie pracy i usamodzielnienie się. Ponadto prowadzono rozmowy z rodzicami/opiekunami, a także nawiązywano współpracę z psychologiem i pedagogiem szkolnym, z kuratorami sądowymi i społecznymi oraz z pracodawcami. Przedstawiano również możliwości kształcenia w innym zawodzie i udziału w szkoleniach oferowanych przez OHP.

(dowód: akta kontroli str. 704-709)

6. W latach 2014-2016 w Hufcu były zatrudnione 4 osoby: Komendant Hufca oraz trzy osoby na stanowiskach starszych wychowawców. Wszystkie te osoby w kontrolowanym okresie posiadają wymagane wyższe wykształcenie pedagogiczne.

Zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego OHP nr 23/BKG z dnia 23 grudnia 2014 r.¹⁵ potencjał organizacyjny Hufca Pracy winien kształtować się w następujący sposób: liczebność wychowanków Hufca - nie mniej niż 90 (w szczególnych przypadkach od 60 do 90 uczestników), a grupy wychowawczej średnio około 30 uczestników OHP objętych kształceniem i wychowaniem.

W okresie objętym kontrolą, od czerwca 2016 roku, jedna wychowawczyni w związku z ciążą nie była obecna w pracy, obecnie jest na urlopie rodzicielskim. Z powodu zmniejszonej liczby kadry odstąpiono od współpracy w realizacji niektórych, proponowanych przez partnera lokalnego, działań dodatkowych na rzecz środowiska lokalnego, które w poprzednich latach hufiec organizował we współpracy z Miejskim Domem Kultury w Wołominie, w zakresie Dni Wołomina i Dnia Dziecka. Sytuacja ta zdaniem Komendanta Hufca w znaczny sposób wpływa na mniejszy udział młodzieży w różnego rodzaju dodatkowych imprezach i innych wydarzeniach kulturalnych organizowanych w ramach programów oświatowo-wychowawczych, a także na liczbę uczestników w grupie wychowawczej. W obecnym roku szkolnym (2016/2017) na jednego wychowawcę przypada 40 uczestników OHP. Oznacza to, że określony przez Komendanta Głównego limit 30 uczestników w grupie wychowawczej został przekroczony we wszystkich grupach wychowawczych o ponad 30%. W związku ze spiętrzeniem obowiązków wynikającym z długiej absencji jednej wychowawczyni na rok szkolny 2016/2017 nie przeprowadzono realizacji Dni Otwartych w 7-36 HP.

(dowód: akta kontroli str. 2-5, 255-296 i 902-910)

7. Harmonogram rekrutacji na dany rok szkolny, obejmował różnorodne działania, dzięki którym Hufiec starał się trafić do jak największej liczby odbiorców. Potencjalni uczestnicy Hufca to osoby osiągające bardzo słabe wyniki nauczania w gimnazjum, niejednokrotnie zaniedbujące obowiązek szkolny, wywodzące się z rodzin dysfunkcyjnych, dla których najlepszym rozwiązaniem na usamodzielnienie się jest zdobycie zawodu umożliwiającego szybkie podjęcie pracy. Drugą grupę młodzieży pozostającą w kręgu zainteresowań Hufca tworzą ci, którym nie powiodło się w szkole ponadgimnazjalnej, technikum lub liceum i są zainteresowani zdobyciem kwalifikacji zawodowych w formie nauki zawodu.

(dowód: akta kontroli str. 186-199)

Na podstawie sprawozdań z działalności informacyjno-promocyjnej i informacji przedstawionych przez Komendanta stwierdzono, że działania Hufca na rzecz

¹⁵ W sprawie wprowadzenia do użytku dokumentów: Biuro Wojewódzkiej Komendy OHP - standardy funkcjonowania, Hufiec Pracy - standardy funkcjonowania, Środowiskowy Hufiec Pracy - standardy funkcjonowania, Ośrodek Szkolenia i Wychowania - standardy funkcjonowania, Centrum Kształcenia i Wychowania - standardy funkcjonowania.

pozyskiwania uczestników¹⁶ opierały się głównie na promocji i działaniach zachęcających przyszłych kandydatów. W tym celu, poprzez kontakty osobiste z przedstawicielami instytucji oraz przekazanie materiałów informacyjnych, prowadzono m.in. rozmowy, spotkania z pedagogami, dyrektorami gimnazjów rejonowych i szkół zawodowych z terenu powiatu wołomińskiego - 52 spotkania oraz zebrania cykliczne; z pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych - 11 spotkań; sądów (kuratorzy) – 4 spotkania i rozmowy.

Promocja polegała na: organizacji stoisk promujących zawody, w których odbywa się kształcenie w ramach OHP; rozdawaniu ulotek promujących Hufiec; rozmowach potencjalnych kandydatów z obecnymi na prezentacji uczestnikami Hufca; przedstawieniu prezentacji umiejętności zawodowych fryzjerów i elektryków oraz przygotowaniu poczęstunku przez uczestników Hufca. Promocję Hufca dokonywano także poprzez organizację przedsięwzięć we współpracy z instytucjami lokalnymi. Ponadto, w związku z działaniami rekrutacyjnymi, kadra Hufca przeprowadzała spotkania z uczniami III klas gimnazjów, przedstawiając ofertę i rodzaj pomocy, jaką młodzież może uzyskać w OHP (Klembów, Gimnazjum nr 5 w Wołominie). Do form i działań promujących uczestnictwo w OHP, a skierowanych do nowych osób należy zaliczyć artykuły, które ukazują się w zakładce Hufca na stronie internetowej MWK OHP: www.mazowiecka.ohp.pl. Organizowanie i współorganizowanie imprez masowych powodowało, iż w lokalnych gazetach, radiu i Internecie, pojawiły się bezpłatnie informacje o Hufcu, w tym: w prasie (Życie Powiatu, Wieści Podwarszawskie, Kurier W) - 9 artykułów w tym artykuł „OHP dla młodych” i „OHP pomaga zdobyć wykształcenie i zawód”; w Internecie - 25 wpisów na stronach www Komendy Powiatowej Policji, Starostwa Powiatowego, Urzędu Miasta Wołomin, Cech-u, MDK, Tow. Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” oraz Młodzieżowej Rada Miasta; w radiu - dwie emisje reklamy w Radio Fama.

(dowód: akta kontroli str. 299, 301, 317-361 i 902-910)

8. Hufiec pozyskuje zakłady pracy głównie poprzez współpracę z Powiatowym Cechem Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Wołominie. Hufiec miał m.in. za pośrednictwem Cech-u dostęp do bazy 168 pracodawców¹⁷, którzy mogą prowadzić praktyczną naukę zawodu młodocianych pracowników. Korzystając z tej bazy Hufiec zawarł porozumienie ze 106 podmiotami. Porozumienia¹⁸ o warunkach zatrudnienia młodocianych uczestników OHP z zakładami pracy zawierała MWK OHP reprezentowana przez Komendanta Wojewódzkiego. Były one zawierane z reguły na okres 5 lat i w razie potrzeby uaktualniane. Po nawiązaniu takiej współpracy pracodawca otrzymywał wymierne korzyści w postaci dofinansowania kosztów kształcenia za wyszkolenie ucznia¹⁹, czy też refundację ponoszonych, z tytułu

¹⁶ Proces rekrutacji Uczestnika, potencjalnego kandydata do Hufca Pracy, rozpoczyna się jeszcze w trakcie nauki w gimnazjum. Już na tym etapie można zaobserwować narastające problemy: szkolne, rodzinne i środowiskowe, które mogą wpływać i przyczyniać się do wykluczenia społecznego danego ucznia. Uczeń z takimi problemami zostaje objęty specjalistyczną opieką: na szczeblu szkoły - pedagog, psycholog, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna; na szczeblu lokalnym - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kuratorzy sądowi ds. nieletnich.

¹⁷ Aktualna baza pracodawców, posiadających uprawnienia do szkolenia, z której korzysta hufiec, obejmuje następujące zawody: fryzjer - 43, mechanika pojazdowa - 43, elektromechanika pojazdów samochodowych - 3, elektromechanik - 1, lakiernik - 3, blacharz 3, stolarstwo - 7, elektryk - 7, cukiernik - 7, kucharz - 10, piekarz - 4, wędliniarz - 3, monter sieci instalacji i urządzeń sanitarnych - 10, murarz-tylnik - 3, tapicer - 3, dekarz -1, introligator -1, ślusarz - 2, tokarz, sprzedawca - 10, krawiec - 1, operator obrabiarek skrawających - 1 oraz zdun - 1.

¹⁸ Porozumienia o warunkach zatrudnienia młodocianych uczestników OHP. Pracodawca zapewnia na swój koszt pomieszczenia socjalne dla uczestników, opiekę lekarską na zasadach przewidzianych dla pracowników zakładu pracy, przeszkolenie uczestników w zakresie BHP, przepisów p.poż., odzież ochronną i roboczą oraz sprzęt ochrony osobistej oraz środki higieny osobistej. Uczestnicy są zatrudnieni na stanowiskach pracy, zapewniających realizację programów praktycznej nauki zawodu lub przyuczenia do wykonywania określonej pracy pod nadzorem instruktora praktycznej nauki zawodu. OHP zapewniają opiekę wychowawczą nad uczestnikami.

¹⁹ Dofinansowanie kosztów kształcenia jest wypłacane pracodawcy na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065), dalej: ustawa o promocji zatrudnienia. Pracodawca składa wniosek w gminie właściwej ze względu na miejsca zamieszkania ucznia. Pełny koszt dofinansowania w przypadku

zatrudniania młodocianego pracownika, kosztów. Pracodawcy współpracujący z Hufcem posiadają uprawnienia do prowadzenia praktycznej nauki zawodu²⁰, bądź zatrudniają instruktorów praktycznej nauki zawodu, zgodnie z wymogami. Młodociani pracownicy dokumentowali przebieg swojej praktyki w „Dzienniczku zajęć praktycznych”, które podpisywał pracodawca lub osoba odpowiedzialna za przebieg kształcenia w zakładzie pracy. Postępy ucznia na praktyce były oceniane 2 razy do roku w systemie semestralnym, gdzie pracodawca wystawiał ocenę biorąc pod uwagę kryteria ocen z zajęć praktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 532-543 i 884-901)

9. Komendant Hufca sporządzał analizy rynku pracy w celu dostosowania oferty kształcenia do aktualnych potrzeb. Do analiz wykorzystano m.in. materiały opublikowane na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie - *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie wołomińskim* oraz *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie wołomińskim*, a także dane statystyczne Cech-u Rzemiosł i Przedsiębiorczości (*"Baza pracodawców prowadzących naukę zawodu w rzemiośle", Zatrudnianie młodocianych pracowników i osób dorosłych w celu przygotowania zawodowego*). Wykorzystywano także materiały z zasobów hufca: *Dane prognostyczne dot. zatrudnienia absolwentów w poszczególnych zawodach*, oraz *Wykaz zakładów szkolących młodocianych na terenie powiatu wołomińskiego*.

Mimo możliwości wynikających z zapisów § 10 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zadań i organizacji OHP Hufiec nie zwracał się do Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Warszawie (CEiPM) o merytoryczne wsparcie w zakresie organizowania kształcenia i zatrudnienia uczestników OHP.

Na podstawie analizy danych²¹ dotyczących rekrutowanych do OHP kandydatów i wybieranych przez nich zawodów oraz porównując to z opracowaniami zamieszczonymi na stronie internetowej PUP w Wołominie stwierdzono, że w kategorii poszukujących pracę absolwentów szkół powiatu wołomińskiego kończących naukę w 2013 r., w roku szkolnym 2014/2015 nowopryjęci uczestnicy OHP w 55,6% wybierali zawody nadwyżkowe W 2015/2016 zawody te były wybierane były przez 41,4% rekrutowanych. Z kolei w roku szkolnym 2016/2017 udział tych zawodów zmniejszył się do 37,9% nowopryjętych.

W wyjaśnieniach Komendant Hufca stwierdziła, że np. dokument PUP „*Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie wołomińskim w roku 2016*” wskazuje 20 zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w 2017 roku. Wśród nich jedynie pracodawcy 4 branż (cukiernik, lakiernik, wędliniarz, ślusarz) prowadzą praktyczną naukę zawodu. W pozostałych branżach brak jest osób szkolących lub zawody wykraczają poza szkolnictwo na poziomie szkoły zawodowej. Analiza prowadzona w hufcu potwierdza zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem uczniów, absolwentów, pracowników w zawodach: wędliniarz, cukiernik, lakiernik, ślusarz. Tendencja ta utrzymuje się i od wielu lat zawody te rekomendowane są kandydatom do Hufca. Zdaniem Komendanta Hufca raport PUP dla OHP jest stosunkowo mało przydatny, bowiem adresuje on pomoc w kierunku osób dorosłych, a Hufiec Pracy udziela wsparcia młodzieży w wieku 15-24 lat.

Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie sposobu organizacji wykształcenia ogólnego młodzieży w OHP oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych, kształcenie

kształcenia ucznia przez 36 miesięcy wynosi 8.081 zł. Dofinansowanie pracodawca może otrzymać po złożeniu wymaganych dokumentów i pozytywnej decyzji wydawanej w trybie administracyjnym przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

²⁰ Wymagania w stosunku do osób prowadzących praktyczną naukę zawodu określa § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 15 grudnia 2010 roku (Dz. U. nr 244 poz.1626).

²¹ Obejmujących okres od roku szkolnego 2013/2014 do 2015/2016.

uczestników OHP jest realizowane z uwzględnieniem m.in. szans na uzyskanie zatrudnienia po ukończeniu kształcenia²². Natomiast w wydawanych corocznie wytycznych przez Komendanta Głównego²³ zalecano, aby zgodnie z zasadami refundacji wynagrodzeń młodocianych pracowników, uczestnicy OHP byli szkoleni w zawodach deficytowych, poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy.

(dowód: akta kontroli str. 532-545, 926-927 i 944-950)

10. Hufiec Pracy posiadał udokumentowane porozumienia o współpracy z dnia 17 września 2013 r. z Zespołem Szkół w Wołominie w zakresie kształcenia zawodowego i wychowania młodzieży oraz z dnia 25 kwietnia 2016 r. z Miejskim Domem Kultury w Wołominie, które sformalizowało podjętą w 2013 roku współpracę w zakresie świadczenia przez uczestników Hufca usług w ramach wolontariatu oraz możliwości organizowania przez Hufiec w MDK szkoleń, imprez, warsztatów, festynów i spotkań.

Jednostka w Wołominie współpracuje również z innymi instytucjami i podmiotami w sposób niesformalizowany, np: Powiatowym Cechem Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Wołominie, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Wołominie, w zakresie współpracy z Bractwem Strzeleckim „Salwa”; Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wołominie oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Hufiec współpracuje doraźnie również z innymi podmiotami, tj. tylko w wypadku zaistnienia potrzeb powstałych przy rozpatrywaniu indywidualnych przypadków uczestników Hufca²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 297-318 i 928-941)

Uwagi i ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W roku szkolnym 2016/2017 (do dnia zakończenia kontroli) liczebność grup wychowanków przypadająca na jednego wychowawcę przekraczała o ponad 30% zalecaną przez Komendanta Głównego OHP liczbę 30 uczestników.
2. Kształcenie głównie w zawodach nadwyżkowych, mimo iż w wytycznych Komendanta Głównego w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych OHP zalecano rekrutację w zawodach deficytowych.
3. Hufiec nie korzystał z możliwości współpracy z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w zakresie merytorycznego wsparcia swojej działalności.
4. Niedostosowanie składu Komisji Rekrutacyjnej powołanej w marcu 2016 r. do wymagań określonych przez Komendanta Głównego w maju 2016 r., wskazujących na konieczność udziału w pracach Komisji doradcy zawodowego.

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania na rzecz dostosowania oferty Hufca do potrzeb rynku pracy nie były wystarczające. Uzyskane efekty kształcenia oraz niski wskaźnik wykuszalności uczestników wskazują jednak na przydatność prowadzonych działań dla uczestników.

²² Dz. U. Nr 262, poz. 2604.

²³ Zarządzenia Komendanta Głównego OHP w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych Ochotniczych Hufców Pracy.

²⁴ Współpraca z tymi instytucjami polega na załatwieniu doraźnie powstałych problemów lub wsparcia uczestników Hufca Pracy oraz ich rodzinom w zakresie diagnozowania trudności wychowawczych, a tym samym prowadzeniu spójnej pracy wychowawczej i są to: Ośrodek Terapii i Uzależnień, Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie, kuratorzy Sądu ds. Nieletnich, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego, Urząd Miejski, Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska, Biblioteka Miejska oraz Sanepid.

2. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie absolwentów OHP na otwartym rynku pracy, w tym trwałość zatrudnienia i jego zgodność z nabytymi kwalifikacjami.

Opis stanu
faktycznego

1. Hufiec zaplanował rekrutację 21 w 2013 r., 26 w 2014 r., 29 w 2015 r. i 50 uczestników w 2016 r. Zarządzeniami Komendanta Hufca Nr 1 z dnia: 26 marca 2013 r., 28 marca 2014 r., 20 marca 2015 r. i 29 marca 2016 r. powołane zostały Komisje Rekrutacyjne dla przeprowadzenia akcji naboru nowych uczestników, odpowiednio na rok szkolny 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017. Na zakończenie akcji rekrutacyjnej Komisje sporządziły sprawozdania pn. „Protokół z posiedzenia Komisji Rekrutacyjnej” w sprawie naboru kandydatów do Hufca. Rekrutacje zostały zakończone prawidłowo sporządzonymi protokołami.

(dowód: akta kontroli str. 37-199, 528-531, 895-925, 942 i 943)

2. W przypadku, gdy kandydaci zgłaszali się lub byli kierowani do Hufca, rozpoczynała się procedura rekrutacji na uczestnika OHP. Sprawdzono, czy proces przeprowadzono w oparciu o procedury określone przez Komendanta Głównego OHP²⁵. Kandydaci ubiegający się o przyjęcie byli zobowiązani do złożenia następujących dokumentów: podanie (zgłoszenie) do OHP, kwestionariusz osobowy, ostatnie świadectwo szkolne, fotografii legitymacyjnych, zgody rodziców lub opiekunów prawnych na zawarcie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, pobyt i naukę w OHP w tym zatrudnienie na staż i praktykę, zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do wykonywania pracy w wybranym zawodzie wystawionego przez lekarza medycyny pracy, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej - w przypadku osób uzupełniających wykształcenie w gimnazjum, opinii pedagoga. Równolegle były prowadzone rozmowy wstępne z uczestnikiem i jego rodzicami (opiekunami prawnymi), aby zorientować się w sytuacji rodzinnej uczestnika, jego problemach i motywacji, która skłoniła do podjęcia nauki w wybranym zawodzie.

Na podstawie losowo dobranej próby dokumentacji 18 kandydatów z lat 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 (po 6 rekrutowanych z każdego roku szkolnego) przeprowadzono kontrolę w zakresie kwalifikowania i naboru kandydatów. Ustalono, że dla wszystkich badanych osób zebrano informacje i dokumenty dotyczące kandydata²⁶. We wszystkich przypadkach stwierdzono brak podania o przyjęcie do Hufca. Było to niezgodne z zarządzeniami Komendanta Głównego wprowadzającymi „Wytyczne do organizacji i nadzoru procesu edukacji w OHP”. Komendant Hufca wyjaśniła, że stało się tak na skutek niedopatrzenia, gdyż cała dokumentacja składana przy rekrutacji jest takim podaniem. Nie było przypadku, aby komisje rekrutacyjne przyjmowały kandydatów bez kompletu dokumentów, z wyjątkiem podania o przyjęcie do OHP. Wszyscy kandydaci do Hufca mieli

²⁵ Zarządzenie nr 11/BEO/ z dnia 16 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia zasad i wytycznych organizacyjnych rekrutacji młodzieży do jednostek organizacyjnych o charakterze opiekuńczo-wychowawczym w OHP na rok szkolny 2014/2015.; zarządzenie nr 17/BEO/ z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie wprowadzenia zasad i wytycznych organizacyjnych rekrutacji młodzieży do jednostek organizacyjnych o charakterze opiekuńczo-wychowawczym w OHP na rok szkolny 2015/2016; zarządzenie Komendanta Głównego nr 12/BEO/ z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo-wychowawczych w OHP na rok szkolny 2016/2017.

²⁶ Uczestnik może być przyjęty do Hufca po spełnieniu następujących warunków: a) zadeklarowaniu woli pobytu w określonej jednostce; b) złożeniu niezbędnych dokumentów; c) zadeklarowaniu woli kontynuowania kształcenia ogólnego; d) zawarciu z zaproponowanym przez hufiec pracy zakładem pracy indywidualnej umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego; e) dobrowolnym zobowiązaniu się do przestrzegania zasad organizacyjnych i regulaminu jednostki. Kandydat ubiegający się o przyjęcie do Hufca zobowiązany jest do złożenia m.in. następujących dokumentów: a) kwestionariusz osobowy; b) podanie (zgłoszenie); c) zgoda na przetwarzanie danych osobowych i wykorzystanie wizerunku; d) pisemna zgoda rodziców (opiekunów prawnych) na zawarcie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego; e) ostatnie świadectwo szkolne; f) zaświadczenie lekarskie o przydatności do zawodu; g) opinia pedagoga szkolnego w przypadku kandydata młodocianego uzupełniającego kształcenie ogólne w gimnazjum.

wykształcenie podstawowe²⁷ lub gimnazjalne, 17-tu miało słabe oceny na świadectwie szkolnym.

Zdaniem Komendanta najważniejszym etapem rekrutacji była rozmowa wychowawców Hufca z potencjalnym uczestnikiem OHP, w trakcie której można było przedstawić na podstawie posiadanej wiedzy różne warianty i rozwiązania. I tak z objętej kontrolą grupy 18 osób²⁸, pracodawcę zmieniło 2 wychowanków w ramach porozumienia stron, przy czym jeden uczeń zmienił i pracodawcę i zawód.

Do hufca nie zostało przyjętych: w 2013/2014 - 27 kandydatów, w 2014/2015 - 19 kandydatów, w 2015/2016 - 12 kandydatów oraz w 2016/2017 - 8 kandydatów. W/w kandydaci nie zostali przyjęci z powodu niespełnienia wymogów, w tym braków w dokumentacji, braku badań lekarskich, niepodjęcia praktyk²⁹ w wyznaczonym terminie lub niezdyscyplinowania. Kandydaci byli informowani, iż po spełnieniu określonych wymogów, mogą być przyjęci w późniejszym terminie. Badaniu poddano 16 teczek osobowych³⁰ kandydatów, którzy nie zostali przyjęci do Hufca mimo iż rozpoczęli procedurę rekrutacji. I tak stwierdzono niedostarczenie kompletu wymaganych dokumentów (6), niepodjęcie praktyk zawodowych (brak umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego) - 3 przypadki, postanowienie sądu i działania policji lub innych organów (3), odstąpienie z innych przyczyn, np. zmiana szkoły (przejście ze szkoły zawodowej do technikum lub liceum - 2 przypadki), ze względu na stan zdrowia (choroba - 1 przypadek) oraz wyjazd za granicę z rodziną (1).

(dowód: akta kontroli str. 200-254, 528-531, 911-925, 942 i 943)

3. Badanie efektywności działań opiekuńczo-wychowawczych wobec uczestników OHP³¹ przeprowadzono na podstawie analizy i badania ksiąg absolwentów z lat 2014-2016, która wykazała, że:

- I pomiar (przeprowadzony pół roku od ukończenia kształcenia) - liczba absolwentów objętych pomiarem to 114 osób³², natomiast liczba absolwentów, z którymi udało się nawiązać kontakt wyniosła 84 osoby³³ (73,7% ogółu absolwentów objętych pomiarem). Z osób z którymi udało się nawiązać kontakt liczba absolwentów posiadających zatrudnienie wyniosła 61 osób³⁴ (72,6%), absolwenci, którzy kontynuowali naukę w formie szkoły wyższego stopnia lub szkolenia - 48 osób³⁵ (57,1%), absolwenci którzy nie posiadali zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub szkoleniu 15 osób³⁶ (17,9%);

- II pomiar³⁷ (rok od ukończenia kształcenia) - liczba absolwentów objętych pomiarem wyniosła 60 osób, absolwenci, z którymi udało się nawiązać kontakt - 41 osób (67,2% absolwentów objętych pomiarem, jest to suma 15 osób z 2014 r. i 26

²⁷ Wszyscy co chcieli rozpocząć naukę w zasadniczej szkole zawodowej lub rzemieślniczą naukę zawodu musieli mieć skończone gimnazjum (otrzymali świadectwo ukończenia gimnazjum rejonowego). Natomiast uczniowie którzy ukończyli szkołę podstawową lub musieli przerwać naukę w gimnazjum rejonowym (np. problemy z otrzymaniem kolejnej promocji do następnej klasy) mogli podjąć naukę w gimnazjum dla dorosłych i rozpocząć praktyczną naukę zawodu.

²⁸ Po 6 rekrutowanych z roczników 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2017.

²⁹ Proces rekrutacji kończył się zasadniczo z chwilą podpisania protokołu, tj. koniec września. Kandydat winien rozpocząć praktyki na początku września. Ich prawidłowe rozpoczęcie kończyło proces rekrutacji kandydata.

³⁰ 8 osób z roku 2016/2017 i 3 osoby z roku 2015/2016, 4 osoby z roku 2014/2015 i 1 osoba z roku 2013/2014.

³¹ W tym zakresie obowiązywały zarządzenia: Zarządzenie Mazowieckiego Wojewódzkiego Komendanta OHP w Warszawie nr 8 z dnia 5 czerwca 2013 r. w sprawie *monitorowania losów absolwentów Mazowieckiej Wojewódzkiej Komendy OHP*. Wg zarządzenia badaniem należało objąć wszystkich absolwentów MWK OHP przez 2 lata po zakończeniu kształcenia. Komendanci zobowiązani byli do systematyzowania danych poprzez: formularz kontaktowy, wykaz absolwentów, ankietę, księgę absolwentów.

³² Jest to suma absolwentów z lat 2014 - 2016. Przy czym ilość absolwentów, którzy ukończyli naukę wynosiła: w 2014 r. - 29 osób, w 2015 r. - 31 a w 2016 r. - 54 osoby.

³³ Jest to suma absolwentów z którymi nawiązano kontakt w 2014, 2015 i 2016 roku i wynosiła odpowiednio 18, 28 i 38 osób.

³⁴ Suma: 14, 23 i 24 osób.

³⁵ Suma: 12, 16 i 20 osób.

³⁶ Suma: 1, 1 i 13 osób, którzy nie pracowali i nie uczyli się.

³⁷ Dane dla 2014 i 2015 r.

osób z 2015 r.), absolwenci posiadający zatrudnienie - 29 osoby (70,7%, suma odpowiednio 8 i 21 osób), absolwenci, którzy kontynuowali naukę w formie szkoły wyższego stopnia lub szkolenia - 17 osób (47,5%, suma 7 i 10 osób), absolwenci którzy nie posiadali zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub w szkoleniu - 3 (7,3%, suma odpowiednio 0 i 3 osoby);

- III pomiar³⁸ (2 lata od ukończenia kształcenia) - liczba absolwentów objętych pomiarem 29 osób, absolwenci, z którymi udało się nawiązać kontakt - 17 osób (58,6% absolwentów objętych pomiarem), abonenci posiadający zatrudnienie - 16 osób (94,1%), absolwenci, którzy kontynuowali naukę w formie szkoły wyższego stopnia lub szkolenia - 1 osoba (5,9%) , absolwenci którzy nie posiadali zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub w szkoleniu - 1 osoba (5,9%).

Przedstawione do kontroli „Księgi absolwentów” z lat 2014-2016 prowadzono zgodnie z wytycznymi Komendanta Głównego OHP i Standardami³⁹. Przy pomiarach określających sytuację absolwenta w przypadku podjęcia zatrudnienia wskazano, że pracuje na podstawie umowy o pracę bądź umowy zlecenia albo prowadzi działalność gospodarczą, podając zawód. W przypadku absolwentów podejmujących naukę wskazywano rodzaj szkoły. Ponadto wskazywano w niej rodzaj podejmowanych działań np. „poszukuje pracy”, bądź przyczynę ich braku np. „cięża”. Księgi absolwentów zawierały informacje o osobach, które uczestniczyły w działaniach Klubu Absolwenta OHP z podaniem roku i rodzaju działania.. I tak w 2015 roku w przypadku 9 osób księga zawierała dane o udziale w spotkaniach absolwentów a w 2016 r. 13 osób. Księga absolwentów dla roku 2014 prowadzona była zgodnie z załącznikiem nr 4 do wytycznych „Działania na Rzecz absolwentów”.

(dowód: akta kontroli str. 710-867 i 895-901)

4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wołominie polegała na sporadycznych roboczych spotkaniach o charakterze nieformalnym, na których omawiano sytuację na lokalnym rynku pracy. Kadra Hufca korzysta także z materiałów zamieszczonych na stronie Urzędu Pracy, które dotyczyły rynku pracy.

Hufiec nie zwracał się w badanym okresie, w sposób sformalizowany⁴⁰, do urzędów pracy w celu udzielenia pomocy swoim absolwentom w znalezieniu pracy, a co za tym idzie nie posiadał potwierdzonych urzędowo informacji o zakresie udzielonej im pomocy. Jednocześnie wskazać należy, że w okresie objętym kontrolą Hufiec wbrew uregulowaniom określonym w § 11 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia w sprawie organizacji OHP nie współpracował również w sposób sformalizowany z Młodzieżowym Biurem Pracy (jednostka Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Warszawie) i urzędami pracy w znalezieniu zatrudnienia dla uczestników OHP mimo takiej konieczności. Zdaniem Komendant prowadzona przez Hufiec dotychczasowa współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy nie dawała podstaw do stwierdzenia, że PUP może aktywnie wspomagać Hufiec w celu znalezienia pracy dla jego absolwentów mimo, że połowa ze zgłaszających się absolwentów oczekiwała od Hufca pomocy w znalezieniu nowych ofert pracy.

W trakcie kontroli zwrócono się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o informacje dotyczące 30 absolwentów OHP. ZUS Oddział w Gorzowie Wlkp. do zakończenia kontroli przedstawił dane wskazujące, że wszyscy podejmowali aktywność

³⁸ Dane tylko dla 2014 roku.

³⁹ Księgi absolwentów, w roku 2014 powinny były być prowadzone zgodnie z wytycznymi wprowadzonymi pismem nr WKiW-610A-12/2012/B.S z dnia 22 lutego 2012 r., a w kolejnych latach na podstawie wytycznych dotyczących nowego wzoru księgi absolwentów wprowadzonych protokołem KG OHP nr 15 z dnia 21 lipca 2014 r. (Działania na rzecz absolwentów OHP załącznik nr 2 do Wytycznych do organizacji i nadzoru kształcenia i wychowania w roku szkolnym w roku szkolnym 2014/2015 oraz Standardy działań opiekuńczo-wychowawczych w OHP). Zgodnie z w/w wytycznymi księgi absolwentów zakładane są na koniec cyklu kształcenia uczestników OHP, czyli w miesiącu czerwcu.

⁴⁰ Kadra Hufca promowała wśród absolwentów i swoich pracodawców staże zawodowe, które są gestii PUP, a także inne usługi świadczone przez ten Urząd.

zawodową. Jednak 3 osoby zakończył ją jako pracownicy młodociani, z tym, że jedna z nich wyjechała do pracy za granicę⁴¹ i w PUP zarejestrowana jest, jako osoba bezrobotna. W dniu zakończenia czynności kontrolnych pracowało na umowę o pracę lub przejawiało inną aktywność zawodową 21 osób. Z pozostałych 9-ciu jako bezrobotni zarejestrowane są 3 osoby⁴². Z kolei z danych przedłożonych kontroli NIK przez jednostki pomocy społecznej (OPS-y) wynika, że nie korzystali oni ze świadczeń. Odnośnie pozostałych 6-ciu (z 9-ciu) absolwentów ZUS, PUP i OPS-y nie posiadają żadnych danych wskazujących na jakąkolwiek ich aktywność. Z danych zebranych przez Hufiec w trakcie badań losów absolwentów wynika, że jedna osoba pracuje w swoim zawodzie a dla pozostałych 5-ciu brak jest danych, gdyż nie zgłaszali się na badania losów absolwentów.

Z kolei na podstawie badań losów absolwentów dokonanych przez Hufiec można stwierdzić, że na 21 osób pracujących w dniu zakończenia czynności kontrolnych 3 absolwentów wykonuje inne niż wyuczone zawody.

Według informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej na 30 badanych żaden nie korzystał ze świadczeń pomocy społecznej.

Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie poinformował, że z listy 30-tu absolwentów 14 osób (46,7%) dokonało rejestracji jako osoby bezrobotne, w tym: 1 osoba była zarejestrowana jako długotrwale bezrobotna, 4 osoby zostały skierowane do odbycia stażu, 1 osoba została zatrudniona w ramach refundacji pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres 12 miesięcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody i składki na ubezpieczenie społeczne skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia⁴³, 1 osoba zatrudniona została na stanowisku pracy, którego koszt wyposażenia lub doposażenia zostały zrefundowane ze środków Funduszu Pracy⁴⁴.

Na 41⁴⁵ wysłanych ankiet w toku kontroli wpłynęły tylko dwie wypełnione przez absolwentów ankiety. W obu pozytywnie oceniono działalność Hufca w Wołominie.

(dowód: akta kontroli str. 801-867 i 911-925)

5. W okresie objętym kontrolą Hufiec był kontrolowany przez Komendanta Wojewódzkiego trzy razy. Działalność Hufca nie była przedmiotem badania przez inne podmioty zewnętrzne. Hufiec prowadzi książkę skarg i wniosków od 5 lutego 2009 r. Książka jest umieszczona w pudełku na stole dla odwiedzających Hufiec przed biurkiem Komendanta w widocznym miejscu. W książce nie ma żadnych wpisów.

(dowód: akta kontroli str. 27-29)

Uwagi i
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W trakcie rekrutacji nowo przyjmowani do OHP nie składali wymaganego wytycznymi Komendanta Głównego OHP podania o przyjęcie do OHP.
2. Hufiec nie współpracował z młodzieżowymi biurami pracy i urzędami pracy w zakresie pomocy w znalezieniu zatrudnienia dla uczestników OHP.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

⁴¹ Informacja powzięta w trakcie badania prowadzonego przez Hufiec.

⁴² Dane uzyskane zarówno w ZUS jak i w PUP, jedna z tych 3 osób wyjechała z granicę (o czym było wcześniej).

⁴³ Art. 150f ustawy o promocji zatrudnienia.

⁴⁴ Art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia.

⁴⁵ 30 ankiet wysłano do absolwentów a 11 ankiet do osób które zrezygnowały z uczestnictwa w Hufcu.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, wnosi o:

1. Podjęcie działań organizacyjnych w porozumieniu z Komendantem Wojewódzkim mających na celu dostosowanie liczby uczestników przypadających na jednego wychowawcę do liczby określonej przez Komendanta Głównego OHP.
2. Nawiązanie współpracy z publicznymi instytucjami rynku pracy oraz innymi jednostkami OHP w zakresie pomocy uczestnikom OHP w znalezieniu zatrudnienia.
3. Dostosowanie, w miarę możliwości, oferty edukacyjnej do oczekiwań lokalnego rynku pracy, m.in. poprzez kształcenie w zawodach deficytowych.
4. Egzekwowanie podczas rekrutacji wszystkich wymaganych dokumentów.
5. Dostosowanie składu komisji rekrutacyjnych do wymagań określonych w wytycznych Komendanta Głównego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 29 sierpnia 2017 r.

Kontroler
Artur Górecki
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
Dyrektor
Z up. Elżbieta Matuszewska
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
podpis

⁴⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.